

Rapport 2006:8

Ålänningarnas partisympatier

Hösten 2006

ÅSUB

De senaste rapporterna från ÅSUB

2005:1	Konjunkturläget våren 2005
2005:2	Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn våren 2005
2005:3	Uppföljning av landskapsandelarna och kommunernas ekonomi 1998-2003
2005:4	Konjunkturläget hösten 2005
2005:5	Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn hösten 2005
2005:6	Sub-National Insular Jurisdictions (SNIJs) as Configurations of Jurisdictional Powers and Economic Capacity – A study of Åland, The Faroe Islands and Greenland
2006:1	Företagsrådgivningen vid Ålands Handelskammare och Ålands Företagareförening – En utvärdering
2006:2	Det framtida utbildningsbehovet på Åland
2006:3	Konjunkturläget våren 2006
2006:4	Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn - våren 2006
2006:5	Kommunreform på Åland? En förstudie
2006:6	Konjunkturläget hösten 2006
2006:7	Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn - hösten 2006

Förord

I föreliggande rapport presenteras resultatet av ÅSUBs hittills fjärde partisympatiundersökning. Till skillnad från de tre tidigare - som gjordes höstarna 1997, 1998 och 1999 - genomförs denna på uppdrag av Landskapsregeringen. De tre tidigare undersökningarna var beställda och finansierade av mediaföretaget ÅTT.

ÅSUB har även genomfört två större radiolyssnarundersökningar på uppdrag av Ålands Radio och dåvarande Ålands landskapsstyrelse, och genomför därtill sedan många år tillbaka regelbundet olika typer av enkätundersökningar inom det åländska näringslivet.

Det är av särskilt intresse att här notera att enkäten genomförs drygt ett år före kommande val. Resultatet påverkas därmed inte av för valutgången så avgörande faktorer som partiernas valkampanjer och vilka kandidater som man lyckas rekrytera. Inte minst det sistnämnda är av stor betydelse för valresultatet. I motsvarande ÅSUB-undersökning från 1999 uppgav nämligen över hälften av de tillfrågade att kandidaten var viktigare än partiet. Frånvaron av utpekade kandidater medför naturligtvis också att en rätt stor del av de tillfrågade inte kan säga hur de skulle rösta om det vore val idag.

Det här betyder självfallet att undersökningsresultatet inte kan tolkas som en träffsäker prognos över partiernas resultat i valet om ett år. Den mäter enbart partiernas relativa styrka i opinionen vid den tidpunkt som undersökningen gjordes, alltså i månadsskiftet augusti/september 2006.

Detta gör dock inte undersökningen ointressant. I stället för att leverera den typ av traditionella valprognoser som opinionsinstitutet genomför i stora mängder veckorna och dagarna innan ett större val, går den här undersökningen mer på djupet i den meningen att den belyser partiernas - inte enskilda kandidaters - styrka i väljarkåren. Undersökningen blir därmed en betydligt intressantare mätare av underliggande ideologiska strömningar i det åländska samhället än en av dagsaktuella debatter och kandidaternas personliga framgångar och tillkortakommanden påverkad enkät som genomförs strax innan valet. De som i en mellanvalsperiod t ex uppger att de skulle rösta på Socialdemokraterna, Centern eller Ålands framtid är sålunda sannolikt på ett mer grundläggande plan sympatisörer till dessa partiers ideologiska och politiska huvudbudskap.

Undertecknad har haft det övergripande ansvaret för undersökningens upplägg och genomförande. Den viktning av underlagsmaterialet som har utförts för att korrigera bortfallet är gjord av ekonom-statistiker *Jouko Kinnunen* i samarbete med utredare *Maria Rundberg-Mattsson*. Biträdande statistiker *Christina Lindström* har ansvarat för kodningen och sammanställningen av de inlämnade frågeformulären, liksom hela den administration som en enkät av denna typ och omfattning medför. Rapporten är sammanställd och författad av undertecknad i samarbete med *Maria Rundberg-Mattsson*.

Mariehamn i november 2006

Bjarne Lindström
Direktör

Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Rapportupplägg och redovisningsprinciper	6
3. Urval och tillförlitlighet	7
4. Partisympatierna hösten 2006	11
5. Väljarnas andrahandspreferenser	17
6. Partibytten och väljarflöden	20
7. Partisympatiernas koppling till ålder, kön och region.....	25
8. Den samlade bilden av opinionsläget.....	30

Referenser

Bilagor

1. Sammanfattning

ÅSUB har av Ålands landskapsregering fått i uppdrag att under hösten 2006 genomföra en enkätundersökning gällande de åländska väljarnas partisympatier. Undersökningens huvudfrågeställning var hur ett statistiskt säkerställt urval av röstberättigade ålänningar skulle ha röstat om det hade genomförts ett lagtingsval i början av hösten 2006. Undersökningen innehöll även frågor om de svarandes andrahandsval, hur de hade röstat i det senaste valet samt deras ålder, kön och hemkommun.

Undersökningens totala urvalspopulation var ca 17 200 röstberättigade. Bland dessa valdes på ett slumpmässigt sätt drygt 1 140 personer ut för att svara på enkäten. Av dess inkom 723 svar, vilket ger en svarsfrekvens på drygt 63 procent.

Undersökningens huvudresultat sammanfattas i tabellen nedan:

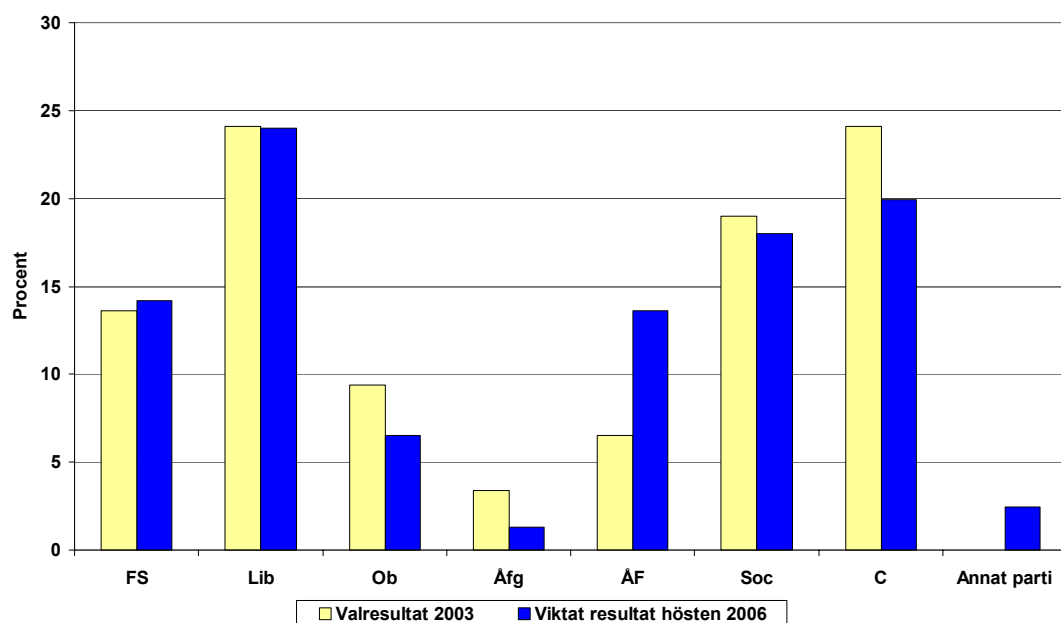
Valresultatet 2003 samt partisympatierna 2006.

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Totalt
Valresultat 2003	13,6	24,1	9,4	3,4	6,5	19,0	24,1	-	100,0
Partisymptierna 2006	14,2	24,0	6,5	1,3	13,6	18,0	19,9	2,5	100,0
Skillnad, procentenheter	0,6	-0,1	-2,9	-2,1	7,1	-1,0	-4,2		

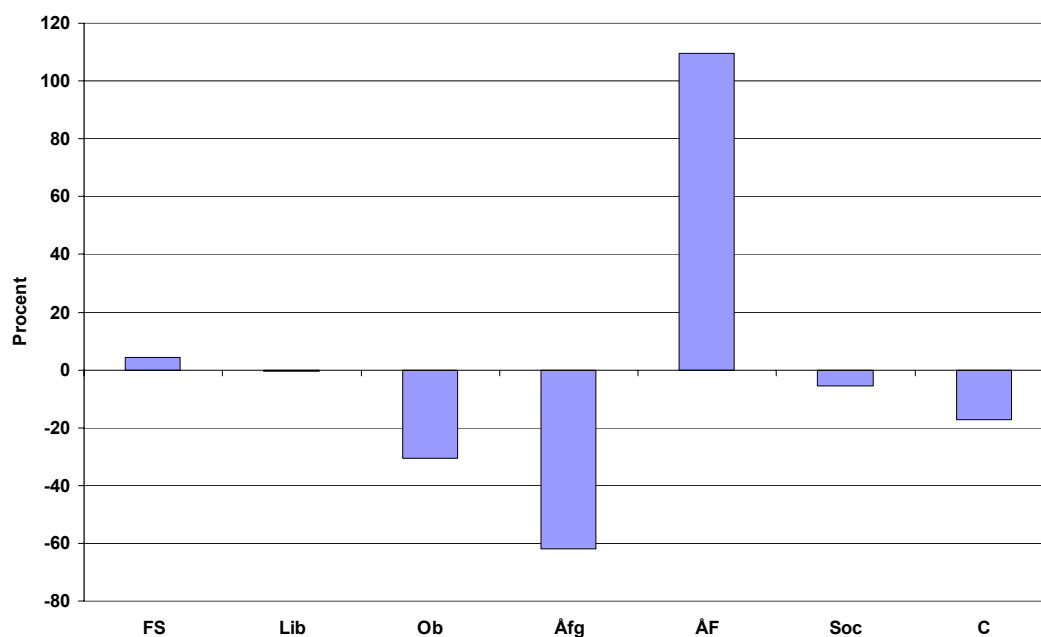
Anmärkning: resultatet är viktat

Enkätresultatet innebär att två partier går fram jämfört med det senaste valet, nämligen *Ålands framtid* och *Frisinnad samverkan*. Samtliga övriga partier - alltså *Liberalerna*, *Obunden samling*, *Ålands framstegsgrupp*, *Socialdemokraterna* och *Centern* - backar i varierande grad i förhållande till det senaste valresultatet. Såväl *Liberalernas* som *Socialdemokraternas* och *Frisinnad samverkans* resultat i förhållande till valet 2003 ligger dock inom felmarginalen. För dessa tre partier är alltså skillnaden i utfallet jämfört med valet för tre år sedan inte statistiskt säkerställt. *Ålands framtids* uppgång med drygt sju procentenheter är med god marginal statistiskt säkerställd. Även nedgången för de *Obundna*, *Ålands framstegsgrupp* och *Centerpartiet* är statistiskt säkerställd.

De olika partiernas utfall i förhållande till förra valet illustreras i figuren nedan:

Valresultatet 2003 jämfört med partisympatierna 2006.

Resultat med avseende på partiernas förändrade understöd, alltså uppgång eller nedgång i förhållande till det antal röster som de fick vid det senaste valet, tydliggörs grafiskt i nedanstående diagram:

Partiernas procentuella förändringar jämfört med valresultatet 2003.

Figuren ovan bekräftar *Ålands framtids* framgång i denna undersökning. Partiet uppvisar inte bara den största uppgången mätt i procentenheter. Med mer än en

fördubbling av sitt röstarunderlag uppvisar man också den största relativa tillväxten i väljarnas sympatier. *Ålands framtid* är också det enda parti som erhållit nettotillflöden av nya sympatisörer från samtliga andra lagtingsgrupper sedan det senaste valet. Bland de övriga lagtingspartierna är det enbart *Frisinnad samverkan*, men då på en betydligt lägre nivå, som uppvisar en tillväxt i sitt väljarunderlag jämfört med sitt senaste valresultat.

Om man bortser från effekterna av eventuella valförbund ger enkätens resultat följande mandatutfall för de olika partierna:

Mandat i lagtinget enligt valresultatet 2003 samt partisympatiundersökningen 2006.

	FS	Lib	Ob	Afg	ÅF	Soc	C	Totalt
Valresultat 2003	4	7	3	1	2	6	7	30
Partisymptierna 2006	4	8	2	-	4	6	6	30
Skillnad, mandat	-	1	-1	-1	2	-	-1	-

Anmärkning: resultatet är viktat

Som framgår av tabellen fördubblar *Ålands framtid* sin lagtingsrepresentation från två till fyra mandat. Det enda övriga parti som enligt denna undersökning också skulle växa i antalet mandat är *Liberalerna* som, trots en marginell tillbakagång räknad i procent av väljarkåren, skulle vinna ytterligare ett mandat och därmed bli lagtingets största parti.

2. Rapportupplägg och redovisningsprinciper

Förutom en genomgång i nästa kapitel av urval och tillförlitlighet innehåller rapporten fyra olika kapitel där enkätresultatet presenteras och kommenteras med hjälp av tabeller och grafiska sammanställningar: Partisympatierna hösten 2006, Väljarnas andrahandspreferenser, Partibytten och väljarflöden samt Partisympatiernas koppling till ålder, kön och region. Rapporten avslutas med en presentation av den samlade bilden av partiernas dagsaktuella styrkepositioner i den åländska valmanskåren.

Resultaten från undersökningen redovisas som procentuella fördelningar i ett antal tabeller och grafer. Dessa visar som regel fördelningen för olika kategorier, t ex åldersgrupper, och totalt. I rapportens tabeller och figurer redovisas genomgående de olika partierna i bokstavsordningen utgående från deras fullständiga och officiella partinamn (Åländsk center, Liberalerna på Åland osv.)

Tabellkommentarerna innehåller förklaringar och definitioner av siffermaterialet och är därtill avsedda att ge exempel på hur tabellerna kan läsas samt att lyfta fram intressanta resultat. Även om texten ofta innehåller hänvisningar till procenttal bör man komma ihåg att resultaten inte är exakta när det gäller hela populationen utan alltid har en viss felmarginal.

3. Urval och tillförlitlighet

Den här partisympatienkäten är gjord i form av en urvalsundersökning. Den totala populationen utgörs av alla röstberättigade vid lagtingsval, alltså alla med åländsk hembygdsrätt som fyller 18 år senast på valdagen den 21 oktober 2007. I undersökningspopulationen ingår dock inte bosatta utanför Åland samt personer som är bosatta på någon inrättning såsom ålderdomshem eller som av någon annan orsak saknade fast bostadsadress. Båda dessa grupper av röstberättigade är svåra att nå - om än av olika skäl - och har dessutom av tradition ett väldigt lågt valdeltagande. Undersökningspopulationen blev därmed 17 235 personer. Av dessa valdes var 15:e person ut genom ett slumpmässigt förfarande. Resultatet blev ett första urval på 1 149 personer. Av dessa saknade dock tre användbara adresser och en var anställd inom ÅSUB, något som föranledde att de plockades bort ur urvalet.

Efter denna åtgärd återstod ett urval på 1 145 personer som i mitten av vecka 34 fick en frågeblankett jämte följebrev per post. Frågeblanketten bifogas denna rapport. Se *Bilaga I* i slutet av rapporten. För att höja svarsfrekvensen lottades en vinst på 100 euro ut bland de som svarade på enkäten.

Efter två veckor sändes en skriftlig påminnelse ut till de som då ännu inte inkommit med svar på enkäten. Denna kompletterades en vecka senare med en "reklampåminnelse" i Ålands största kommersiella radiokanal. Tack vare den goda responsen från urvalsgruppen inkom det totalt hela 738 svar. Av dessa var dock 15 antingen helt blanka (inte ifyllda), eller så angav den svarande att han/hon inte ville delta i undersökningen. Återstod alltså 723 användbara svar, något som ger undersökningen en svarsprocent på 63,1 procent. Som jämförelse kan nämnas att valdeltagandet i lagtingsvalet 1999 uppgick till 65,9 procent och vid valet 2003 till 67,6 procent. Huvuddelen av de ifyllda svarsformulären inkom under de två första veckorna av september, men en hel del svar inkom även senare i september och ända in oktober.

På grund av att undersökningen inte är en totalundersökning utan baseras på ett urval finns det en viss statistisk osäkerhet i resultaten. Dessa är beräknade enligt 95 procents signifikansnivå, vilket innebär att undersökningsresultatet med 95 procents sannolikhet ligger inom en tydligt angiven felmarginal i förhållande till det korrekta resultatet. Man bör också observera att osäkerheten är större när det gäller undergrupper, t.ex. partisympatier per åldersgrupp, än när det gäller fördelningar för samtliga svarande. Antal svarande i de olika kategorierna anges i tabellerna. Fördelningen är säkrare i större kategorier, t.ex. bosatta i Mariehamn, än för kategorier med färre personer, t.ex. skärgårdsbor.

Bortfall är en annan felkälla i alla enkätundersökningar. Bortfallets inverkan kan i viss mån bedömas genom att studera de svarandes representativitet i förhållande till hela populationen. Ett normalt förfarande i den här typen av undersökningar är att så långt som möjligt försöka eliminera denna felkälla genom olika typer av "viktningar" av materialet.

De svarandes fördelning på åldersgrupp, kön och bostadsregion jämfört med motsvarande siffror för hela undersökningspopulationen framgår av *tabell 1*.

Tabell 1. De svarandes representativitet.

		Population		De svarande		Differens
		Antal	Procent	Antal	Procent	Procentenheter
Ålder	18-24	1 850	10,7	58	8,0	-2,7
	25-34	1 948	11,3	64	8,9	-2,5
	35-49	4 478	26,0	184	25,4	-0,5
	50-64	5 024	29,1	237	32,8	3,6
	65+	3 935	22,8	180	24,9	2,1
Kön	Kvinnor	8 620	50,0	378	52,3	2,3
	Män	8 615	50,0	345	47,7	-2,3
Region	Mariehamn	6 704	38,9	279	38,6	-0,3
	Landsbygden	8 978	52,1	384	53,1	1,0
	Skärgården	1 553	9,0	60	8,3	-0,7
Totalt		17 235	100,0	723	100	0,0

Som framgår av tabellen ovan är de svarande något överrepresenterade bland personer över 50 år, bland kvinnorna och de som bor i landsbygdskommunerna på fasta Åland. Den tydligaste underrepresentationen gäller de yngre väljarna, alltså de som är under 35 år gamla. Om vi korstabulerar ålder, kön och region med svarsbeteendet i förra valet, skulle ännu större variationer mellan grupper synliggöras (mer om detta nedan).

I *tabell 2* nedan jämförs svaren på frågan hur man röstade i lagtingsvalet 2003 med det verkliga valresultatet detta år. Eftersom vi vet valresultat 2003 ser vi vilka skevheter det finns i vårt svarsmaterial. I en optimal situation skulle svaren på enkätfrågan "Vilket parti röstade Du på i lagtingsvalet 2003?" ge exakt samma resultat som i valet 2003. De största skillnaderna mellan svarsmaterialet och facit från förra valet finns hos Ålands framtid och Liberalerna. Båda dessa partiers sympatisörer är överrepresenterade i underlagsmaterialet. Det omvända gäller Ålands framstegsgrupp och Obunden samling. Det förstnämnda partiet är dock så litet i undersökningens resultat (fyra personer) att det inte går att hantera med vanliga statistiska metoder och resultatet alltså måste tolkas med stor försiktighet.

Tabell 2. De svarandes uppgifter om hur de röstade i valet 2003 jämför med det faktiska valresultatet, procent.

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Totalt
Valresultat 2003	13,6	24,1	9,4	3,4	6,5	19,0	24,1	100,0
Undersökning 2006	12,8	26,6	7,7	1,2	9,1	19,7	23,0	100,0
Skillnad, procentenheter	-0,8	2,5	-1,7	-2,2	2,6	0,7	-1,1	
<i>Ovägt resultat</i>								

Från ÅSUBs valdeltagandestudie (ÅSUB Statistik 2004:1) vet vi därtill att valdeltagandet även varierar med ålder, kön och bostadsort. Liknande, men inte exakt motsvarande, mönster återfinns även i vårt svarsmaterial.

Dessa obalanser i underlagsmaterialet (vilka alltså beror på variationer i bortfallet) kan, som redan tidigare noteras, delvis motverkas genom en s.k. viktning av svarsmaterialet. Denna sker i två steg. För det första utnyttjas information över valdeltagandets köns-, ålders- och regionmönster. Vi skapar på så sätt en vikt som gör att de som svarat på enkäten motsvarar valdeltagandet i 2003 års val. Detta gäller för de som var röstberättigade 2003. För de yngres del, alltså de som inte var röstberättigade i det senaste valet, viktas deras svar på samma fråga mot rampopulationen. Detta innebär att vi tar fram en omfattande viktningsmatris för de enskilda grupperna (se *Bilaga II*). Vikternas genomsnitt är 1, något som betyder att antalet observationer förblir detsamma som i det oviktade svarsmaterialet (723 svar). Så får t ex de kvinnor i ålder 30-39 som bor i Mariehamn och som röstade i det förra lagtingsvalet en vikt på 1,11. Med andra ord är de något underrepresenterade i svarsmaterialet, vilket korrigeras genom viktningen.

När skevheterna i svarsmaterialets befolkningssammansättning har korrigerats, kan vi ännu en gång jämföra svaren hur man tidigare röstat med det faktiska röstbeteendet. Vi ser nu att en del av skevheterna i det viktade materialet har försvunnit, men för de partier vars anhängares bakgrundsfaktorer avviker mest från de övriga kvarstår betydande skevheter. Eftersom det finns ett starkt samband mellan partival i valet 2003 och partisympati nu, gör detta faktum det motiverat att även utföra en viktning av resultatet med partival 2003 som viktningsvariabel.

I detta steg görs viktningen så att ett parti som fortfarande är överrepresenterad bland de svarande (en större andel av de svarande uppgav att de röstat på dessa partier i det förra valet än vad det faktiska valresultatet utvisar) får mindre vikt i materialet och en underrepresenterad grupp på motsvarande sätt får ökad vikt, så att de bättre motsvarade gruppernas andelar av den faktiska urvalspopulationen (se *tabell 3* nedan).

Tabell 3. Viktning av resultatet med partival 2003.

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Röstade inte/ kommer inte ihåg	Röstade blankt	Saknade rösträtt	Totalt
Valresultat och valdeltagande 2003	0,083	0,147	0,057	0,021	0,040	0,116	0,147	0,303	0,024	0,063	1,000
Enkät svar viktat med befolkningsstrukturvikt	0,087	0,153	0,054	0,007	0,058	0,119	0,138	0,303	0,018	0,063	1,000
Partivikt	0,956	0,959	1,073	2,926	0,676	0,973	1,063	1,000	1,342	1,000	

Den slutliga vikten som varje svar får är en multiplikation av dessa två viktningar, alltså befolknings- och partivikt. Alla resultat i denna undersökning presenteras som viktade. Tack vare detta förfarande ligger resultaten ("punktestimaten") sannolikt närmare åsikterna i hela populationen. Därtill har också felmarginalerna kunnat minskas väsentligt för samtliga partier förutom Ålands framstegsgrupp (i det sistnämnda partiets fall ledde viktningen faktiskt till en ökad varians, men detta kan förklaras med det mycket begränsade stödet för partiet i underlagsmaterialet). Med andra ord kan vi dra säkrare slutsatser huruvida de framtagna förändringarna i partiets stöd är statistiskt signifikanta eller ej.

Det är dock viktigt att inte övertolka viktning av representativiteten utgående från tidigare års valresultat. Analyser på annat håll (bl a av Statistiska Centralbyrån i Sverige) har nämligen visat att respondenterna i viss utsträckning har en tendens att "glömma" hur de faktiskt röstat i förra valet. Partier som för tillfället står starkt i opinionsbildningen och därför rider på en våg av medvind vid den tidpunkt som undersökningen genomförts, tenderar sålunda att erhålla en liten överrepresentation bland de svarande, medan det omvända gäller för partier som ligger sämre till i opinionen. Det här betyder att viktningen i vissa fall faktiskt kan missgynna partier som går framåt i undersökningen - och gynna de partier som uppvisar en tydlig tillbakagång.

Av denna anledning presenteras undersökningens resultat med avseende på förstahands partival även utan viktning. Var och en har alltså möjlighet att själv bedöma undersökningens huvudresultat även utgående från de ursprungligen inkomna och oviktade resultaten. Det okontrollerbara systematiska felet på grund av ovan beskrivet svarsbeteende bedöms dock allmänt som begränsat, varför de viktade resultaten ändå anses ligga närmare det faktiska opinionsläget än de oviktade. Samtliga övriga undersökningsresultat presenteras därför enbart utgående från de viktade resultaten.

4. Partisympatierna hösten 2006

På frågan "Vilket parti skulle Du rösta på om det var lagtingsval i dag?" svarade 8,8 procent att de inte skulle rösta alls eller att de skulle rösta blankt. Alternativet "vet ej" valdes av hela 19,9 procent. En partisympati (inklusive "annat parti") uppgavs av 71,3 procent av de svarande. Noteras kan här att andelen som redan ett år före valet bestämt sig för ett visst parti är betydligt högre än motsvarande andel vid ÅSUBs två senaste valundersökningar 1998 och 1999 (ÅSUB Rapport 1998:6 och 1999:9). I båda dessa undersökningar var andelen väljare som visste vilket parti man skulle välja bara drygt 60 procent, och detta trots att den ena av dem genomfördes bara två månader före ett val (1999). Den fullständiga och oviktade fördelningen av svarspopulationen redovisas i *tabell 4* nedan.

Tabell 4. "Vilket parti skulle Du rösta på om det var lagtingsval idag?" Ovägda resultat från partisympatiundersökningen 2006 (Samtliga svar).

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Skulle inte rösta/ rösta blankt	Vet ej	Totalt
Antal	70	128	28	4	78	92	104	11	64	144	723
Procent	9,7	17,7	3,9	0,6	10,8	12,7	14,4	1,5	8,8	19,9	100,0

Ovägt resultat

Av de sammanlagt 515 svarande som uppgav att de vid ett val idag skulle ha röstat på ett bestämt parti gav 13,6 procent (70 personer) sin röst till Frisinnad Samverkan, 24,9 procent (128 personer) till Liberalerna, 5,4 procent (28 personer) till Obunden samling, 0,8 procent (4 personer) till Ålands framstegsgrupp, 15,1 procent (78 personer) till Ålands framtid, 17,9 procent (92 personer) till Ålands socialdemokrater och 20,2 procent (104 personer) till Åländsk center. Elva personer, alltså 2,1 procent, uppgav att de skulle rösta på något "annat parti". Resultatet är sammanställt i *tabell 5* nedan.

Tabell 5. "Vilket parti skulle Du rösta på om det var lagtingsval idag?" Ovägda resultat från partisympatiundersökningen 2006 (Enbart partisvar).

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Totalt
Antal	70	128	28	4	78	92	104	11	515
Procent	13,6	24,9	5,4	0,8	15,1	17,9	20,2	2,1	100,0

Ovägt resultat

I *tabellerna 4* och *5* ovan har resultatet med avseende på partival redovisats utan den viktning som redovisades i föregående kapitel. I *tabell 6* nedan framgår effekterna av viktningen när hänsyn tas till samtliga svarsgrupper, alltså även de som inte gett uttryck

för någon bestämd partisynpat. Tabellen är alltså den "vägda" versionen av de resultat som redovisas i *tabell 4* ovan.

Tabell 6. "Vilket parti skulle Du rösta på om det var lagtingsval idag?" Vägda resultat från partisynpatundersökningen 2006 (Samtliga svar).

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Skulle inte rösta/ rösta blankt	Vet ej	Totalt
Antal	68	116	31	6	66	87	96	12	83	159	723
Procent	9,4	16,0	4,3	0,9	9,1	12,0	13,3	1,6	11,5	21,9	100,0
<i>Vägt resultat</i>											

Skillnaden i utfallet mellan det viktade och det oviktade resultatet med avseende på de 515 avgivna partisvaren redovisas i *tabell 7*. Om man jämför med det ovägda resultatet, ser man att viktningen medför den största justeringen uppåt för Obunden samling. I detta fall gör viktningen att partiets stöd i undersökningen ökar från 5,4 till 6,5 procent, alltså med 1,1 procentenheter. Även Frisinnad samverkan, Socialdemokraterna, Ålands framstegsgrupp och "Annat parti" går upp något genom viktningens förfarande. Den motsatta effekten gäller framför allt Ålands framtid som genom viktningen minskar med 1,5 resprocentenheter - från oviktade 15,1 procent av partisynpatierna till viktade 13,6 procent. Även Liberalerna påverkas i samma riktning av viktningen. Här reduceras partisynpatiernas andel med 0,9 procentenheter från 24,9 till 24,0 procent. Effekten av viktningen går i samma riktning även för Centern som tappar i förhållande till det oviktade resultatet med 0,3 procentenheter.¹

Tabell 7. "Vilket parti skulle Du rösta på om det var lagtingsval idag?" Vägda och ovägda resultat samt felmarginaler (Endast partisvar).

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Totalt
Ovägt resultat	13,6	24,9	5,4	0,8	15,1	17,9	20,2	2,1	100,0
Vägt resultat	14,2	24,0	6,5	1,3	13,6	18,0	19,9	2,5	100,0
Felmarginal	±2,2	±3,2	±2,0	±1,2	±2,6	±2,8	±2,8	±1,3	

Av *tabell 7* framgår även de statistiska felmarginaler som beror på att inte hela populationen utan endast ett urval av den har svarat. Felmarginalerna är framräknade utgående från de viktade resultaten. Att den framräknade felmarginalen för t ex Socialdemokraterna är 2,8 innebär att resultatet med 95 procents sannolikhet ligger

¹ Beträffande viktningens förfarandes eventuella tendenser till något överdrivna effekter på utpräglade opinionsvinnare respektive -förlorare som t ex Ålands framtid och Obunden samling, se föregående kapitel.

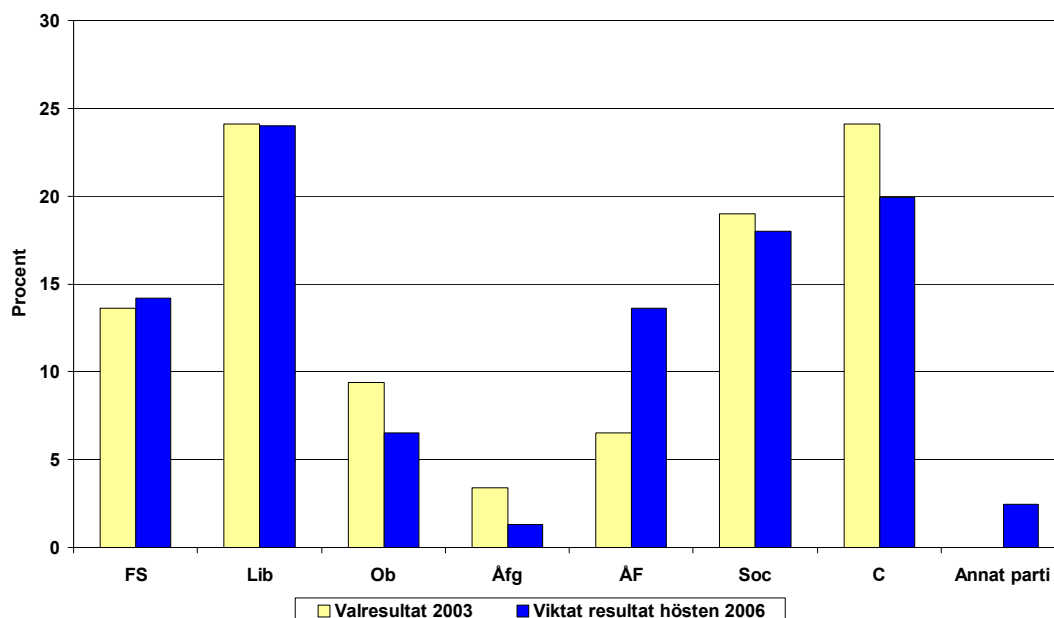
mellan 18,0 - 2,8 procent och 18,0 + 2,8 procent, alltså någonstans i intervallet mellan 15,2 och 20,8 procent. Som framgår av tabellen ligger samtliga partiers resultat med 95 procentig sannolikhet inom en felmarginal på maximalt 2 ggr 3,2 procent.

Som framgår av *tabell 8* nedan innebär enkätens resultat att enbart två partier går fram jämfört med det senaste valet, nämligen Frisinnad samverkan och Ålands framtid. Samtliga övriga partier - alltså Liberalerna, Obunden samling, Ålands framstegsgrupp, Socialdemokraterna och Centern - backar i varierande grad förhållande till det senaste valresultatet. Såväl Liberalernas som Socialdemokraternas och Frisinnad samverkans resultat i förhållande till valet 2003 ligger dock inom felmarginalen. Skillnaden i utfallet jämfört med valet för tre år sedan är med andra ord inte statistiskt säkerställda på den ovan nämnda mycket höga 95 procentnivån. Ålands framtids kraftiga uppgång med drygt sju procentenheter är med god marginal statistiskt säkerställd. Även nedgången för de Obundna, Ålands framstegsgrupp och Centerpartiet är statistiskt säkerställd.

Tabell 8. Valresultatet 2003 samt partisympatierna 2006.

	FS	Lib	Ob	Afg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Totalt
Valresultat 2003	13,6	24,1	9,4	3,4	6,5	19,0	24,1	-	100,0
Partisympatierna 2006	14,2	24,0	6,5	1,3	13,6	18,0	19,9	2,5	100,0
Skillnad, procentenheter	0,6	-0,1	-2,9	-2,1	7,1	-1,0	-4,2		
<i>Vägt resultat</i>									

De olika partiernas utfall i förhållande förra valet tydliggörs grafiskt av digrammet i *figur 1* nedan:

Figur 1. Valresultatet 2003 jämfört med partisympatierna 2006.

Som framgår av *tabell 7* och tydliggörs grafiskt i figuren ovan skulle Liberalerna - om valet hade genomförts denna höst - ha blivit lagtingets största parti med 24 procent av rösterna. Eftersom Liberalerna inte går framåt, utan snarare svagt bakåt jämfört med senaste val, betyder detta att positionen som det största partiet uppnås tack vare den betydligt större tillbakagången inom det tidigare med Liberalerna jämnstora Centerpartiet. Det sistnämnda partiet skulle nämligen enligt denna undersökning backa med drygt fyra procentenheter och hamna på nivån kring eller strax under 20 procent av de avgivna rösterna. Det här betyder att Centerpartiet är det parti som mätt i procentenheter går mest tillbaka i denna undersökning. Partiet är dock fortsättningsvis näst störst i opinionen. Ett steg under Centerpartiet hittar vi Socialdemokraterna som även de backar en del (en procentenhet) i förhållande till sitt valresultat 2003.

En bit under "topptrion" av liberaler, centerpartister och socialdemokrater finns Frisinnad samverkan och Ålands framtid. De Frisinnade ligger här med sina drygt 14 procent något över utfallet i förra valet. Ålands framtid - undersökningens största vinnare med en uppgång sedan senaste valet på över sju procentenheter - ligger strax under Frisinnad samverkan med sina 13,6 procent av de angivna partisympatierna.

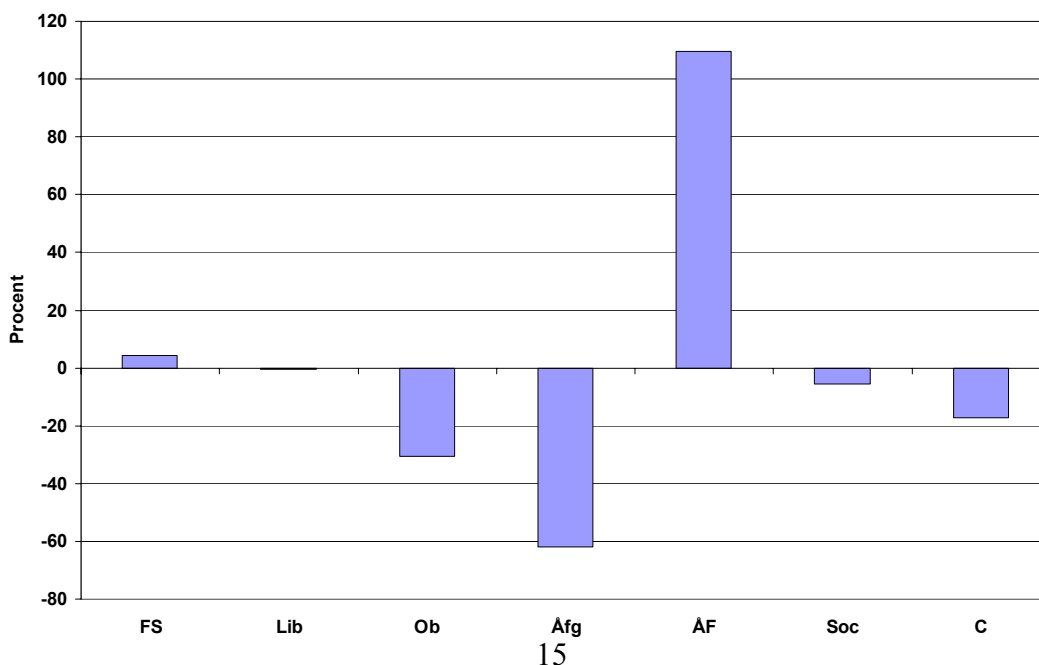
En god bit under de två "mellanstora" partierna Frisinnad samverkan och Ålands framtid återfinns Obunden samling med sina 6,5 procent av de i undersökningen avgivna partirösterna. Jämfört med 2003 års val innebär enkätresultatet att de Obundna går tillbaka med 2,9 procentenheter, en nedgång som alltså mätt i procentenheter är den näst största efter centerpartiets.

Undersökningens lägsta uppmätta partisympatier gäller Ålands framstegsgrupp med sina dryga en procent. Jämfört med valresultatet 2003 innebär detta en nedgång med drygt två procentenheter.

Som framgår av *tabell 8* och *figur 1* har 2,5 procent av de svarande uppgivit att de, om det vore val i dag, skulle rösta på ett "annat parti" (än de som idag finns i Lagtinget). Det här innebär att resultatet dras med en osäkerhetsfaktor. Vi vet nämligen inte hur dessa skulle rösta i ett verkligt val. Det enda vi vet är att 2,5 procent av enkätundersökningens respondenter säger sig vilja lägga sin röst på ett eller flera partier som i dag inte är representerade i Lagtinget. Huruvida dessa faktiskt kommer att starta något eller några nya partier inför det kommande valet vet vi inget om. Om 2,5 procent av valmanskårens avgivna röster kunde koncentreras till ett enda nytt parti skulle detta inte heller räcka till ett lagtingsmandat. Det mest sannolika är väl ändå att något sådant samlande nytt partialternativ inte kommer till stånd. I så fall måste man utgå från att huvuddelen av de som i denna undersökning markerat sig för "annat parti" i realiteten kommer att sprida sina röster på de andra partierna samt på de som låter bli att rösta.

Redovisningen ovan gäller partiernas förändrade styrkeposition jämfört med senaste val i form av förskjutningar i antal *procentenheter*, t ex Centerpartiets nedgång från 24,1 procent av de avgivna rösterna i 2003 års val till denna mättings 19,9 procent. Men den här nedgången på 4,2 procentenheter motsvarar en nedgång i partiets väljarunderlag på hela 17,3 *procent*. Motsvarande skillnad finns för samtliga lagtingspartier. För att ytterligare belysa undersökningens resultat med avseende på partiernas förändrade väljarunderlag i förhållande till senaste valresultatet, redovisas därför i *figur 2* nedan deras upp- respektive nedgång i förhållande till senaste val i procent.

Figur 2. Valresultatet 2003 jämfört med partisympatierna 2006, förändring i procent.

Figuren ovan bekräftar Ålands framtids framgång i denna undersökning. Partiet uppvisar inte bara den största uppgången mätt i procentenheter. Med mer än en fördubbling av sitt röstareunderlag (+109,6 procent) uppvisar man också den klart största relativa tillväxten i väljarnas sympatier. Bland de övriga lagtingspartierna är det enbart Frisinnad samverkan, men då på en betydligt lägre nivå (+4,2 procent), som uppvisar en mätbar tillväxt i sitt väljarunderlag jämfört med sitt senaste valresultat.

Om enkätens resultat omräknas i antal lagtingsmandat fås det utfall som redovisas i *tabell 9* nedan. Som framgår av tabellen är den största vinnaren även i detta fall Ålands framtid som fördubblar sin lagtingsrepresentation från två till fyra mandat. Det enda övriga parti som enligt denna undersökning också skulle växa i antalet mandat är Liberalerna som, trots en marginell tillbakagång räknad i procent av väljarkåren, skulle vinna ytterligare en plats i lagtingen.²

De Obundna, Ålands framstegsgrupp och Centerpartiet skulle enligt denna undersökning vid ett val under hösten 2006 förlorat ett lagtingsmandat vardera.

Tabell 9. Mandat i lagtingen enligt valresultatet 2003 samt partisympatiundersökningen 2006.

	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Totalt
Valresultat 2003	4	7	3	1	2	6	7	30
Partisymptierna 2006	4	8	2	-	4	6	6	30
Skillnad, mandat	-	1	-1	-1	2	-	-1	-
<i>Vägt resultat</i>								

² Att liberalerna vinner ett mandat utan att gå framåt röstmässigt förklaras i huvudsak av att det krävs något mindre röstandel för att få ett mandat nu än vid valet 2003 då ju Framstegsgruppen enligt denna enkät skulle förlora sitt enda mandat och deras röster därmed bli "outnyttjade" vid mandatfördelningen. Eftersom Liberalerna låg relativt nära ytterligare ett mandat vid valet år 2003, faller marginalerna i "valmatematiken" nu ut så att de enligt denna undersökning skulle få ett mandat till.

5. Väljarnas andrahandspreferenser

I enkäten ställdes också frågan "Vilket parti skulle du rösta på i andra hand om det vore lagtingsval idag?" 260 personer som hade angivit en sympati för något av lagtingspartierna uppgav också en andrahandspreferens. Resultatet framgår av *tabell 10*.

Tabell 10. De svarandes andrahandsval av parti, procent.

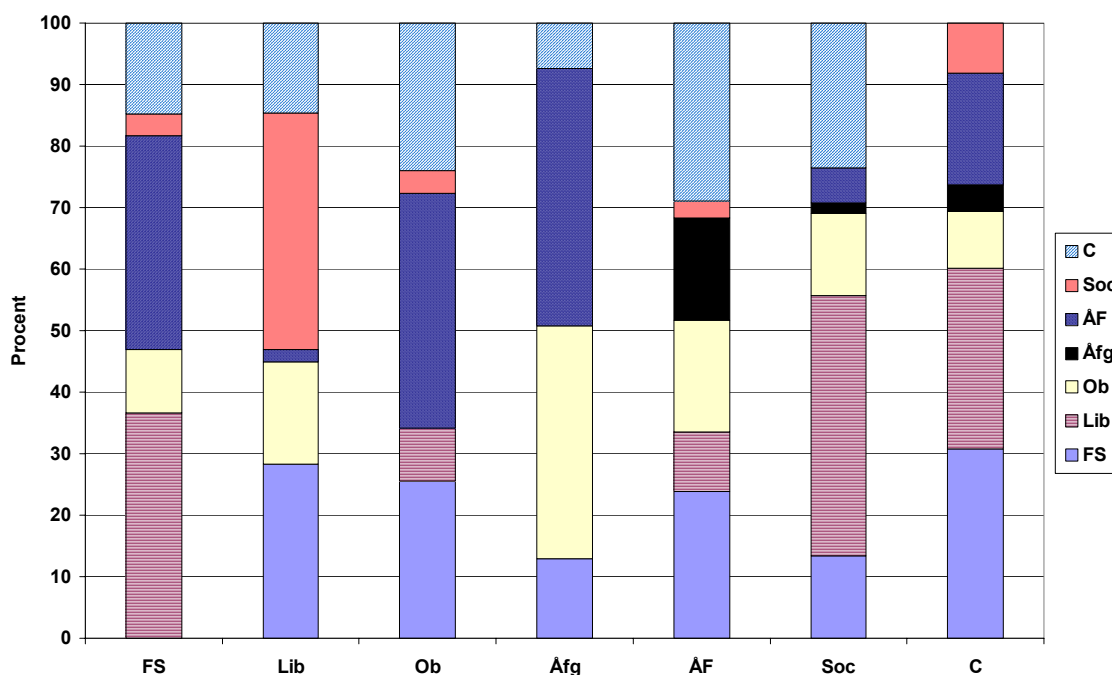
Andrahandsval	Partisympatier idag								Totalt
	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	
FS	.	13	15	13	16	7	17	-	11
Lib	21	.	5	-	6	22	16	16	12
Ob	6	8	.	38	12	7	5	-	7
Åfg	-	-	-	.	11	1	2	-	2
ÅF	20	1	23	42	.	3	10	-	8
Soc	2	18	2	-	2	.	5	7	6
C	9	7	14	7	19	12	.	-	9
Annat parti	-	3	-	-	6	3	3	30	3
Inget andra-handsalternativ	42	50	39	-	28	46	41	48	42
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Innan vi går in på den mer detaljerade fördelningen av andrahandsvalet för de enskilda partierna kan två saker konstateras. Det ena är att väldigt många (42 %) av de som deltagit i undersökningen inte har något andrahandsalternativ till sitt favoritparti. Dessa personers uppgivna förstahandsval måste alltså anses vara rätt så säkert. De partier som tycks ha störst andel sådana "säkra" sympatisörer är Liberalerna och Socialdemokraterna.

Det andra är att de partier som fått en förhållandevis stor del av andrahandsrösterna rimligen har en större potential (utöver undersökningens huvudresultat) än partier som har en förhållandevis mindre andel av andrahandsrösterna. Så sett skulle framför allt Frisinnad samverkan och Liberalerna med sina 11 respektive 12 procent av de avgivna andrahandsrösterna ha en rätt god potential för ytterligare röster i framtida val. Detta gäller särskilt de Frisinnade som ju enligt såväl tidigare valresultat som denna undersökning är betydligt mindre än Liberalerna - men som alltså trots detta har en nästan lika stor andel av andrahandsrösterna som det sistnämnda partiet. De enligt denna undersökning upp emot "20-procentpartierna" Centern och Socialdemokraterna ligger alltså med sina 9 respektive 6 procent av de avgivna andrahandsrösterna betydligt sämre till i partiernas "andrahandsposition".

Fördelningen i procent av partisympatisörernas andrahandsval per parti illustreras grafiskt i *figur 3* nedan. Notera att figuren enbart gäller fördelningen av faktiskt angivna andrahandsympatier. Till skillnad från *tabell 9* ovan är alltså den grupp som inte uppgett något andrahandsalternativ inte medtagen här.

Figur 3. Partianhängarnas andrahandspreferenser 2006, procent.

Bland Frisinnad samverkans väljare så skulle alltså enligt denna enkätundersökning Ålands framtid och Liberalerna vara de överlägset mest populära andrahandsalternativen. Beträffande Liberalerna är det vanligaste andrahandsalternativet Socialdemokraterna, dock tätt följt av Frisinnad samverkan.

De Obundnas sympatisörer har till övervägande del Ålands framtid som sitt andrahandsalternativ med Frisinnad samverkan och Centerpartiet på delad andraplats. Ålands framstegsgrupps andrahandsröster går i huvudsak till de Obundna och Ålands framtid. Observera dock ännu en gång att svarsunderlaget för Ålands framstegsgrupp är så pass litet att resultatet måste hanteras med stor försiktighet.

Ålands framtid är det parti som har sina andrahandsröster mest spridda över hela partispektrumet. Här finns samtliga övriga partier representerade, men dock med en viss övervikt främst för Centerpartiet och de Frisinnade. Socialdemokraternas andrahandsväljare är starkt koncentrerade till Liberalerna - även om alla andra lagtingspartier figurerar som socialdemokratiska sympatisörers andrahandsval. Också centersympatisörerna har andrahandsalternativ inom hela det åländska partifältet, dock i första hand gällande de Frisinnade och Liberalerna samt i andra hand Ålands framtid.

En närmare granskning av *figur 3* ovan ger vid handen att de två partier som - mätt i termer av "andrahandsrepresentation" - har de *ömsesidigt* starkaste kopplingarna är Liberalerna och Socialdemokraterna. I båda dessa fall är det andra partiet den största mottagaren av respektive partis andrahandsröster.

Någon sådan riktigt tydlig ömsesidighet i sympatierna hittar vi inte bland något av de andra lagtingspartierna. Frisinnad samverkans två viktigaste andrahandsalternativ är sålunda Liberalerna och Ålands framtid. Det sistnämnda partiets sympatisörers andrahandsval är dock i första hand Centerpartiet, och för Liberalerna Socialdemokraterna. Ålands framstegsgrupps anhängares största andrahandspartier är Ålands framtid och de Obundna utan att Framstegsgruppen för den skull utgör det viktigaste andrahandsvalet för någondera av dessa två partier. Centerpartisternas viktigaste andrahandsval fördelas ungefär lika på Liberalerna och Frisinnad samverkan utan att någon av de sistnämnda partiernas sympatisörer har Centern som sitt främsta andrahandsalternativ.

När detta väl är sagt står det ändå klart att man vid sidan av den så tydliga "väljarnärheten" mellan Liberalerna och Socialdemokraterna också kan skönja klara väljarkopplingar (om än mer "ensidiga") mellan partierna Ålands framtid, Frisinnad samverkan, de Obundna och Ålands framstegsgrupp. En hel del överlappande sympatisörskopplingar finns även mellan Centerpartiet, Liberalerna, Frisinnad samverkan och Ålands framtid.

6. Partibytten och väljarflöden

Enkäten innehöll även en fråga om hur man röstade i valet 2003. Förutsatt att respondenternas minne inte slår fel kan man med hjälp av denna informationen härleda strömmar till/från de olika partierna respektive grupperna "annat parti", "blankröstare", "soffliggare", vid det tidigare valet ej röstberättigade samt sådana som inte minns hur de röstat/inte vet hur de idag skulle rösta. Informationen om strömmarna mellan partierna under perioden mellan förra valet och höstens undersökning kompletterar den bild av partiernas inbördes väljarkopplingar som framkom i föregående kapitlet beträffande respondenternas andrahandsval.

I *tabell 11* och *12* nedan görs sådana jämförelser mellan de svarandes val av parti i lagtingsvalet 2003 och deras i dag aktuella partipreferenser. I båda dessa tabeller redovisas *bruttoflöden* mellan de olika partiernas samt en sammanslagen grupp "övriga" (blankröstare, sådan som inte röstar m fl).

I *tabell 11* visas hur partiernas väljare 2003 skulle rösta i dag. Utgångspunkten är alltså partiernas röstandelar i det senaste valet. Den grundläggande frågeställningen är huruvida de som uppger sig ha röstat på ett visst parti i valet 2003 även i dag (hösten 2006) skulle rösta på samma parti - eller om han eller hon nu är inställd på att lägga sin röst på något annat parti (eller inte alls skulle rösta, alternativt inte vet hur man skulle rösta). Tabellen svarar därmed på frågan om *vart partiernas röstare (i valet 2003) skulle ha gått om det hade varit ett allmänt val hösten 2006*.

Tabell 11. Partiernas väljare 2003 fördelade enligt hur de skulle ha röstat hösten 2006, procent.

Partisymptatierna idag											
								Inte rösta/ Annat rösta blankt/ parti vet ej			
Röstade 2003	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C		Totalt	Antal	
FS	79	5	-	-	9	-	1	1	4	100	60
Lib	4	68	2	-	2	2	2	1	19	100	106
Ob	6	5	40	-	5	2	6	2	33	100	42
Åfg	-	12	-	16	58	-	-	-	15	100	15
ÅF	-	2	4	2	87	-	2	-	3	100	29
Soc	-	9	-	-	3	65	3	2	19	100	84
C	1	3	3	1	9	2	68	-	13	100	106
Röstade inte/blankt/ kommer inte ihåg	4	8	2	1	3	9	5	3	64	100	237
Saknade rösträtt	6	14	7	-	7	14	7	-	46	100	46
Totalt	9	16	4	1	9	12	13	2	33	100	723

Av tabellen ovan framgår att Ålands framtid är det parti som ser ut att bäst lyckas med konststycket att hålla kvar sina väljare från senaste val. Nästan nio av tio (87 procent) av Ålands framtids anhängare vid valet 2003 anger nämligen att de också om det vore val idag skulle rösta på detta parti. Nästbäst på att behålla sina sympatisörer från 2003 är Frisinnad samverkan. Åtta av tio (79 procent) av detta partis anhängare vid det senaste valet säger sålunda att de också idag i första hand skulle välja Frisinnad samverkan.

Liberalerna och Centern är en mellangrupp med avseende på "partitrohet". 68 procent av deras röstare 2003 säger sig fortfarande stödja dem. Socialdemokraterna ligger på ungefär samma nivå med sina 65 procent. För de Obundna gäller att mindre än hälften (40 procent) av de som röstade på detta parti 2003 skulle stödja det vid ett val idag. För Ålands framstegsgrupp är situationen den att mindre än var femte anhängare (16 procent) vid valet 2003 skulle kvarstå om det vore ett val idag.

Om man ser till de som uppger att de bytt parti sedan förra valet visar det sig att samtliga partier tappat röster till Åland framtid, medan detta parti enbart gjort marginella förluster till främst de Obundna men också i viss mån till Centern, Liberalerna och Ålands framstegsgrupp.

Förutom förlusten till Ålands framtid har de Frisinnade främst förlorat sympatisörer till Liberalerna, medan flödena från det sistnämnda partiet är mera utspritt på samtliga övriga partier (exkl. Ålands framstegsgrupp). De Obundna har förlorat sympatisörer till samtliga andra partier förutom Ålands framstegsgrupp. Den största förlusten gör dock de Obundna till gruppen osäkra och icke-röstande. Ålands framstegsgrupp har jämfört med valet 2003 förlorat mer än hälften av sina sympatisörer till Åland framtid (58 procent), medan resten av de förlorade rösterna delats ungefär lika mellan Liberalerna och gruppen osäkra och icke-röstare.

Socialdemokraterna har främst förlorat röstare till gruppen osäkra och icke-röstare samt till Liberalerna, men också till Åland framtid och Centerpartiet. Det sistnämnda partiet har förlorat röstare till alla andra partier, men framför allt till gruppen osäkra/icke-röstande samt till Ålands framtid.

Tabell 12 visar hur partiernas sympatisörer hösten 2006 röstade 2003. Till skillnad från tabellen ovan (*tabell 11*) där utgångspunkten var röstfördelningen i det förra valet, är utgångspunkten här de av respondenterna uppgivna partisympatierna hösten 2006. Huvudfrågeställningen är nu hur de som uppgivit att de i första hand skulle rösta på ett visst parti idag (hösten 2006) röstade vid valet 2003. Tabellen svarar därmed på frågan om från vilka partier (vid valet 2003) som de olika partiernas sympatisörer skulle ha hämtats om det hade varit ett val under hösten 2006.

Tabell 12. Partiernas sympatisörer hösten 2006 fördelade enligt hur de röstade 2003, procent.

Röstade 2003	Partisympatierna idag								Inte rösta/ rösta blankt/ vet ej	Totalt
	FS	Lib	Ob	Åfg	AF	Soc	C	Annat parti		
FS	69	3	-	-	9	-	1	5	1	8
Lib	6	63	5	-	3	2	2	12	8	15
Ob	4	2	53	-	3	1	2	9	6	6
Åfg	-	2	-	38	13	-	-	-	1	2
AF	-	0	4	7	38	-	1	-	0	4
Soc	-	6	-	-	4	63	2	13	7	12
C	2	3	10	13	14	3	75	-	6	15
Röstade inte/blankt/ kommer inte ihåg	15	16	18	42	12	24	13	62	63	33
Saknade rösträtt	4	6	10	-	5	7	3	-	9	6
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

En närmare granskning av tabellen ovan bekräftar föga överraskande i stort vad som framkom i *tabell 11*. Värdena blir dock annorlunda eftersom vi nu utgår från resultatet om det vore val idag (hösten 2006) och inte valresultatet för tre år sedan. De partier som gått tillbaka och därmed inte varit så framgångsrika i att rekrytera nya anhängare från de övriga partierna (eller gruppen osäkra/icke-röstande) får nu generellt sett höga värden på den andel av sina sympatisörer som även 2003 röstade på partiet. De är helt enkelt mer beroende av sina gamla "partistödtrupper" än de i opinionen mer expansiva partierna. Detta är särskilt tydligt för Ålands framtid vars sympatisörer hösten 2006 enbart till 38 procent är de samma som vid valet 2003. Nyrekryteringen från andra håll och partier dominerar alltså.

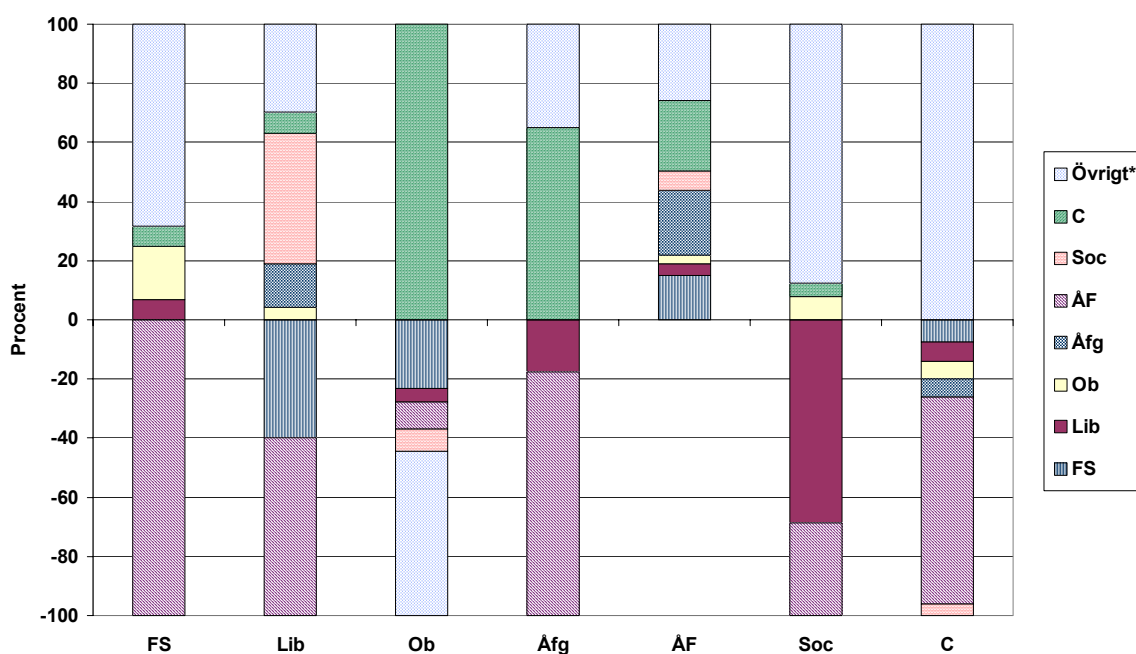
Det motsatta gäller naturligtvis partier som haft mindre framgångar i konkurrensen om övriga partiernas sympatisörer. Centerpartiets sympatisörer hösten 2006 består sålunda till hela 75 procent av personer som även i förra valet röstade på detta parti. Med undantag för Ålands framstegsgrupp, vars resultat i detta avseende är svårtolkat på grund av partiets litenhet i underlaget, befinner sig samtliga övriga partier någonstans mellan dessa två ytterligheter.

Av tabellen framgår bl a att de Obundna - trots tillbakagången i opinionen som helhet - ändå lyckats rekrytera en hel del tidigare centerröstande, något som för övrigt även gäller Ålands framstegsgrupp. Centern är även en viktig rekryteringsbas för Ålands framtid. Frisinnad samverkan har däremot främst rekryterat nya anhängare bland Liberalerna och det sistnämnda partiet bland Socialdemokraterna. Dessa har i sin tur främst erhållit nya sympatisörer bland personer som uppger att de röstade på

Liberalerna och Centern i det förra valet.

Redovisningen ovan av väljarnas rörlighet mellan olika partier och röstgrupper sedan valet 2003 gäller bruttoflöden. En annan i sammanhanget intressant sak är hur de olika partiernas positiva respektive negativa nettoförändringar fördelar sig på övriga partier. Vi får då en tydligare bild av hur de olika partierna lyckats i konkurrensen om sympatisörerna under perioden från valet 2003 och fram till hösten 2006. Resultatet av en sådan "nettokalkyl" sammanfattas i *figur 4* nedan.

Figur 4. Fördelningen av partiernas nettoförändringar sedan valet 2003, procent.

*Övrigt innefattar övriga svarsalternativ (annat parti, röstar inte/blankt, saknar rösträtt, vet ej, kommer inte ihåg).

På den övre halvan av ovanstående figur redovisas respektive partis samlade "nettovinst" i förhållande till valresultatet 2003. Varje enskild stapel representerar 100 procent av respektive partis "överskott" från de andra partierna. Det samlade överskottet är därefter fördelat på de partier (plus gruppen "övrigt") varifrån detta överskott härrör. Samma redovisningsprincip gäller figurens undre halva. Här presenteras respektive partis samlade nettoförlusts fördelning i procentandelar på de partier (plus gruppen "övrigt") som underskottet ifråga genererats av.

Ovanstående grafik bekräftar ännu en gång Ålands framtids framgångar i denna undersökning. Partiet är det enda som sedan förra valet erhållit ett nettotillskott av sympatisörer från alla andra lagtingspartier samt även från den sammanslagna gruppen av "övriga" (röstade blankt, röstade inte, var inte röstberättigad etc). Det finns därmed

inte - till skillnad från de övriga partierna - någon nettoförlust för partiet att redovisa och fördela i figurens undre halva.

En av de viktigaste komponenterna i de nettoflödesvinster och -förluster som partierna gör, härrör från den lite svårhanterliga gruppen "övriga", alltså personer som kryssat för "annat parti", inte varit röstberättigade, inte röstat alls, röstat blankt, inte vet hur de kommer att rösta samt inte kommer ihåg hur de röstade vid valet 2003. Detta gäller framför allt Centern, vars hela redovisade nettotillskott kommer från just denna grupp. Detta gäller i nästan lika hög grad för Socialdemokraterna och i stor utsträckning också för de Frisinnade. För Obunden samling gäller omvänt att mer än hälften av deras nettoförlust har gått till denna grupp.

Av figuren framgår att Ålands framtid förorsakat huvuddelen av nettoförlusterna för Frisinnad samverkan (hela nettoförlusten), för Liberalerna, för Ålands framstegsgrupp och för Centern. Partier står även för en inte obetydlig del av den socialdemokratiska förlusten. Obunden samling är faktiskt det enda parti som uppvisar en förhållandevis marginell förlust i förhållande till Ålands framtid. Det enda parti som de Obundna erövrar nettoandelar från är Centerpartiet. I övrigt kan noteras att Socialdemokraternas största nettoförluster gått till Liberalerna och att det sistnämnda partiet haft ett rätt betydande utflöde till Frisinnad samverkan.

7. Partisympatiernas koppling till ålder, kön och region

Det är också av stort intresse att studera samband mellan partisympatier och demografiska och geografiska bakgrundsfaktorer, i detta sammanhang kön, ålder och hemkommun eller region. Förutom beträffande bostadsorten så framkommer dessa uppgifter inte i den officiella valstatistiken. Man kan studera dels hur personer i de olika åldersgrupperna, boenderegionerna etc skulle rösta och dels hur de olika partiernas sympatisörer fördelar sig på dessa grupper.

Kön

Sambanden mellan kön och partisympati framgår av *tabell 13*. Det finns rätt stora skillnader mellan könen i detta avseende. Medan 26 procent av kvinnorna har svarat att de inte vet hur de skulle rösta är motsvarande siffra för männen bara 18 procent. Däremot är det betydligt fler män än kvinnor som har sagt att de inte skulle rösta alls eller att de skulle rösta blankt. Dessa skillnader mellan könen fanns också i 1997, 1998 och 1999 års undersökningar (ÅSUB Rapport 1997:8, 1998:6 och 1999:9).

Tabell 13. Samband mellan kön och partisympatier 2006, procent.

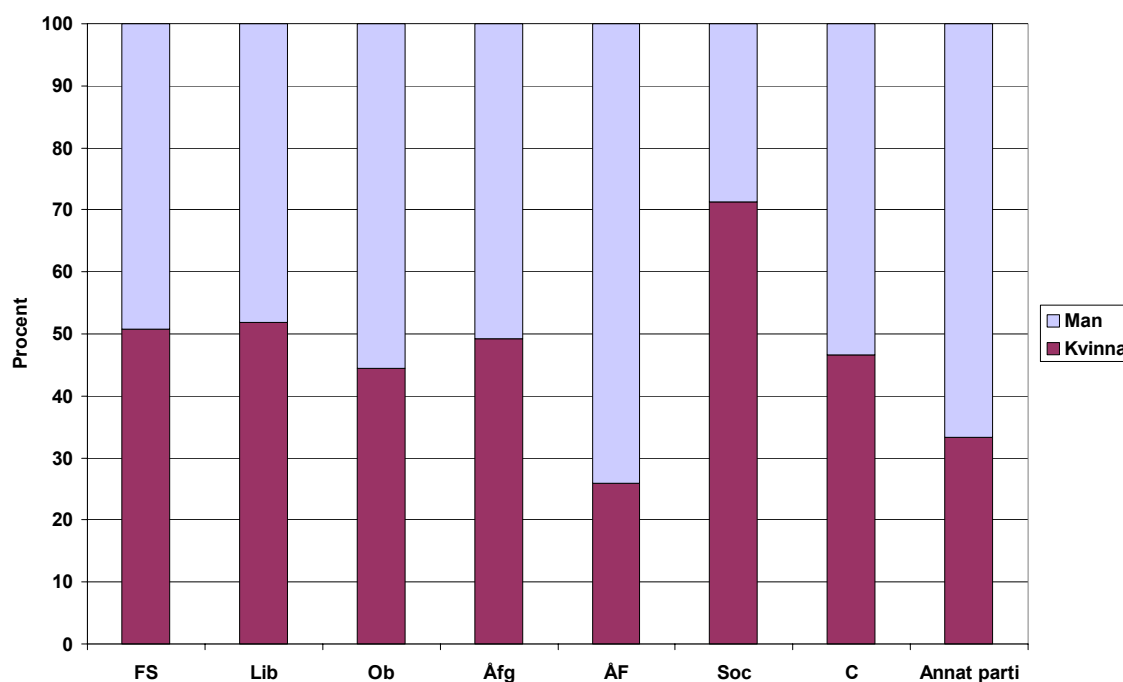
Kön	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Skulle inte rösta/ rösta blankt	Vet ej	Totalt	Antal
Kvinnor	10	16	4	1	5	17	12	1	8	26	100	365
Män	9	16	5	1	14	7	14	2	15	18	100	358
Totalt	9	16	4	1	9	12	13	2	12	22	100	723

Av tabellen ovan framgår även att de av kvinnorna angivna sympatierna i hög grad går till Socialdemokraterna. Partiet har en klart större andel av de avgivna kvinnorösterna än de har i den samlade svarspopulationen. Det omvända gäller främst Ålands framtid som alltså drar till sig en statistiskt sett "överstor" del av de manliga respondenterna. Övriga partier har en förhållandevis god överensstämmelse mellan sin allmänna position bland undersökningens respondenter och deras andel av respektive kön.

I *figur 5* nedan redovisas resultatet av ovan diskuterade trender i form av könsfördelningen inom de olika partierna (inklusive de som uppgivit att de skulle rösta på annat parti). Föga överraskande väger sålunda kvinnorna betydligt tyngre än männen inom det socialdemokratiska partiet, medan männens röster på motsvarande sätt väger tungt inom Ålands framtid (och det ospecificerade alternativet "annat parti"). Inom de övriga partierna råder relativt god balans mellan de två könen. Om man jämför med ÅSUBs motsvarande undersökningar från 1998 och 1999 (ÅSUB Rapport 1998:6 och 1999:9) innebär detta att Socialdemokraternas "kvinnoöverskott" har ökat ytterligare,

samtidigt som "mansöverskotten" minskat eller i stort sett försvunnit inom Centern, Frisinnad samverkan och de Obundna. Även för Liberalerna har den tidigare betydligt kraftigare slagsidan mot beroende av kvinnornas röster i stort sett försvunnit. Ålands framtid och Ålands framstegsgrupp fanns inte som partier vid de tidigare ÅSUB-undersökningarna.

Figur 5. Könsfördelningen inom de olika partierna 2006, procent.

Ålder

I *tabell 14* framgår sambandet mellan ålder och partisympati. Såväl andelen personer som inte skulle rösta som andelen som har uppgett att de inte vet hur de skulle rösta är störst bland de yngre. Av de svarande mellan 18 och 24 år har 36 procent svarat att de inte vet hur de skulle rösta och 13 procent uppger att de inte skulle rösta eller skulle rösta blankt. Bara ungefär hälften av den här åldersgruppen har alltså uppgett en partisympati. Läget är ungefär det samma i åldersgruppen 25 till 34 år. I de högre åldersgrupperna är partisympatierna betydligt mer tydliga och framträdande. För åldersgruppen 50 till 64 år uppger sålunda över 70 procent av de svarande en partisympati.

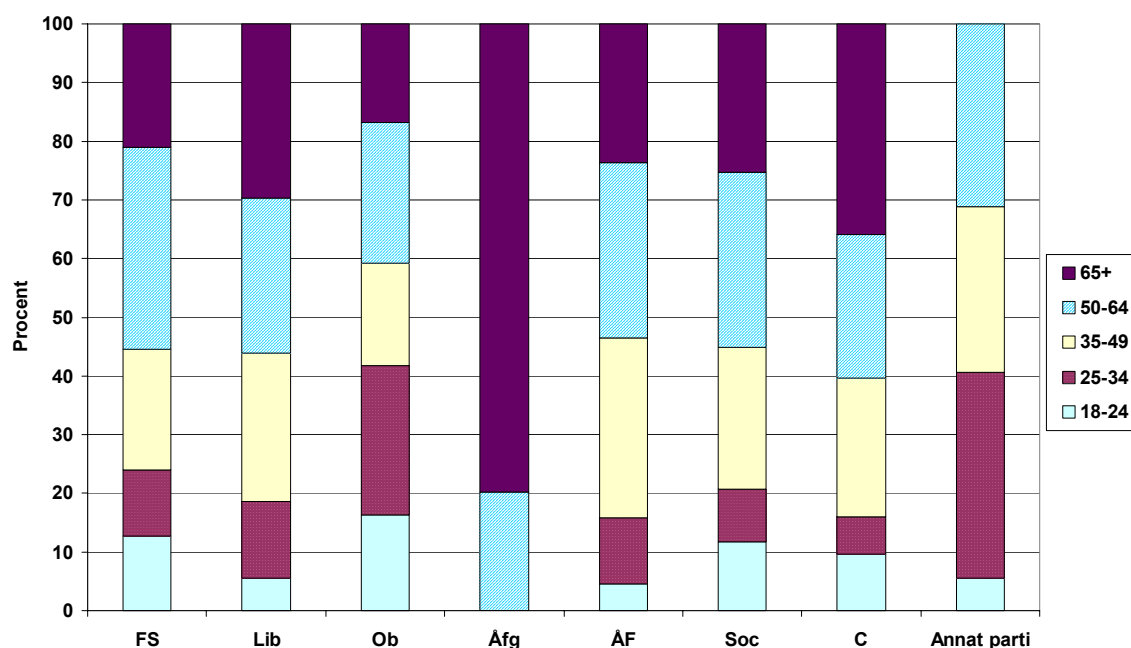
Tabell 14. Samband mellan ålder och partisympatier 2006, procent.

Ålder	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Annat parti	Skulle inte rösta/ rösta blankt	Vet ej	Totalt	Antal
18-24	10	8	6	-	4	12	11	1	13	36	100	86
25-34	8	15	8	-	7	8	6	4	20	24	100	100
35-49	8	16	3	-	11	12	13	2	9	26	100	178
50-64	13	17	4	1	11	14	13	2	11	16	100	184
65+	8	20	3	3	9	12	20	-	9	16	100	176
Totalt	9	16	4	1	9	12	13	2	12	22	100	723

De olika partiernas förankring i de olika åldersgrupperna, alltså partiernas ålderssammansättning, framgår av *figur 6*. Det parti som har den största andelen ungdomar i sina led är tveklöst de Obundna. Detta partis anhängare utgörs nämligen enligt denna undersökning till mer än 40 procent av åldersgrupperna 18 till 34 år. Partiets motsats är Ålands framstegsgrupp vars röstare enligt undersökningen till 100 procent är minst 50 år gamla. På grund av den mycket lilla svarspopulation som detta parti uppbådat i undersökningen är det dock svårt att dra några större växlar på detta måhända väl extrema resultat.

Bland de större och statistiskt sett mer stabila partiernas resultat är åldersspridningen bland sympatisörerna betydligt mer jämnt fördelad. Den generella bilden är dock att samtliga partier - med undantag för de Obundna - har rätt dålig representation bland de yngre åldersgrupperna.

De intressantaste skillnaderna mellan de övriga partierna gäller åldersgruppen 35-49 år (yngre medelålder) och gruppen över 64 år (pensionärer). Framför allt Centern, men i viss mån även Liberalerna, är nämligen relativt "pensionärstunga" jämfört med övriga större partier, medan Ålands framtid tycks ha en jämfört med övriga partier relativt stark bas bland personer i medelåldern. Den i sammanhanget litet speciella gruppen som säger sig vilja rösta på något "annat parti" saknar i stort sett helt ålderspyramidens topp och botten. Här fördelas de svarande nästan helt bland personer i åldrarna mellan 25 och 64.

Figur 6. Åldersfördelningen bland partiernas sympatisörer 2006, procent.

Region

Tabell 15 innehåller information om samband mellan bostadsort och partisympatier. De svarandes bostadsorter är indelade i tre regioner: Mariehamn, landsbygden varmed avses fasta Ålands landskommuner, samt skärgården.

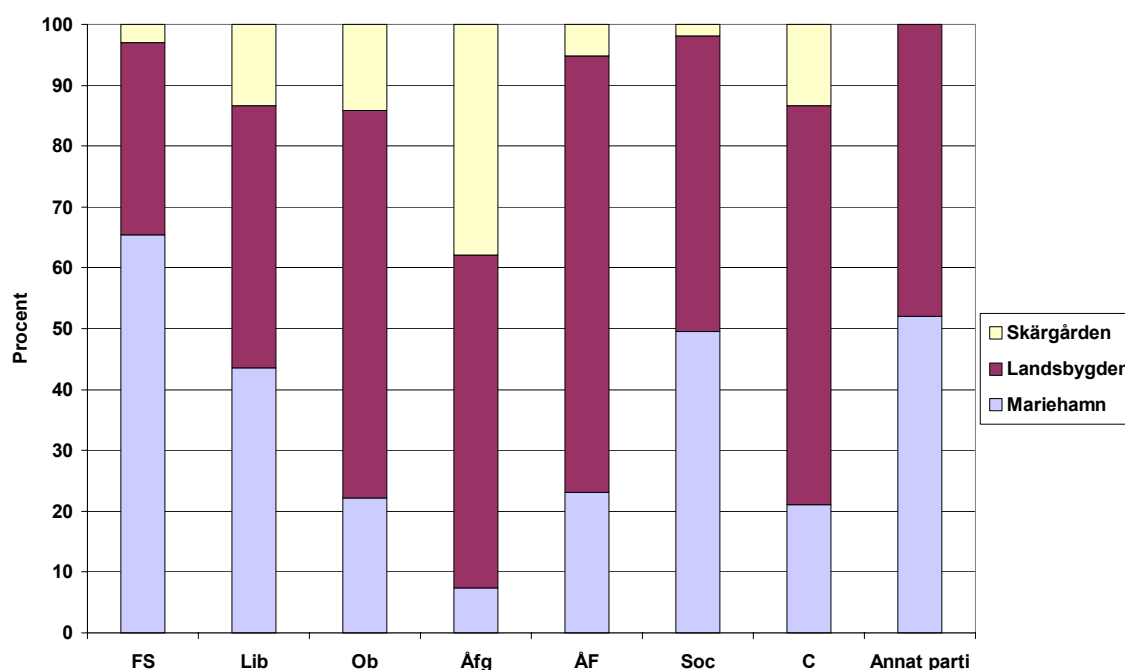
Tabell 15. Samband mellan bostadsregion och partisympatier 2006, procent.

Region	FS	Lib	Ob	Åfg	ÅF	Soc	C	Skulle			Totalt	Antal
								Annat parti	inte rösta/ rösta blankt	Vet ej		
Mariehamn	15	17	2	0	5	15	7	2	12	24	100	289
Landsbygden	6	13	5	1	12	11	17	1	12	21	100	380
Skärgården	4	29	8	4	6	3	24	-	4	17	100	53
Totalt	9	16	4	1	9	12	13	2	12	22	100	723

Som framgår av tabellen är andelen som inte vet på vilket parti de skulle rösta något större i Mariehamn än på landsbygden och i skärgården. När det gäller partisympatierna bland de som är bosatta i Mariehamn är Liberalerna störst tätt följda av Frisinnad samverkan och Socialdemokraterna. På landsbygden är Centern störst med Liberalerna på andra plats tätt följda av Ålands framtid. Bland skärgårdsborna är Liberalerna och Centern de överlägset största partierna.

Om man ser till partiernas geografiska förankring, alltså hur de enskilda partiernas sympatisörer fördelar sig mellan de olika regionerna, så visar det sig att socialdemokraterna och Frisinnad samverkan är de mest utpräglade stadspartierna (se *figur 7*). Även bland Liberalerna utgör dock Mariehamnarna en förhållandevis stor andel. De mest utpräglade landsbygdspartierna är Ålands framtid, Centerpartiet och de Obundna. Bland de större etablerade partierna är skärgårdsborna mest representerade inom Centern, Liberalerna och de Obundna. Även här uppvisar Ålands framstegsgrupp och "annat parti" en avvikande bild med en mycket stor skärgårdsrepresentation (framstegsgruppen) respektive inga skärgårdsbor alls ("annat parti")

Figur 7. Partisympatisörernas fördelning på regionerna 2006, procent.

8. Den samlade bilden av opinionsläget

Denna enkätundersökning gäller de åländska partiernas ställning i opinionen i september 2006. Det var alltså mer än ett år kvar till nästa val när undersökningen genomfördes. Någon valkampanj eller lansering av valkandidater har således inte påverkat enkätsvaren. Det här betyder att resultatet inte skall ses som en prognos inför det kommande valet utan främst som en mätning av lagtingspartiernas relativa styrkepositioner i den åländska opinionen vid tidpunkten för undersökningen.

Med detta som en viktig reservation och grundläggande utgångspunkt för tolkningen av de i denna rapport tidigare presenterade resultaten, kan en hel del intressanta slutsatser om dagsläget och de senaste årens förändringar i det partipolitiska opinionsläget ändå dras. Några av de tydligaste konklusionerna lyfts fram nedan.

Liberaler på stället marsch - men nu Ålands största parti

Enligt undersökningen är Liberalerna med sina omkring 24 procent av väljarunderlaget för närvarande opinionsmässigt det klart största partiet. Detta skulle sannolikt också betyda att partiet tar ytterligare ett lagtingsmandat. Resultatet är dock inte någon egentlig framgång jämfört med valresultatet för tre år sedan då man erhöll nästan exakt samma andel av rösterna (24,1 procent). Positionen som det största partiet har alltså inte uppnåtts genom några mer betydande egna framgångar i opinionen jämfört med senaste val, utan framför allt genom tillbakagången inom Centerpartiet (se nedan).

Liberalernas opinionsläge ger dock ett allmänt sett rätt stabilt intryck. Man har en demografiskt och geografiskt bra balans bland sina sympatisörer med rimligt god spridning mellan kön, åldrar och regioner. Partiet är enligt undersökningen det största partiet i Mariehamn såväl som i skärgården och konkurrerar framgångsrikt med Ålands framtid om platsen som det näst största partiet (efter Centern) på fasta Ålands landsbygd.

Partiets kanske främsta problem är att man verkar ha svårt att dra till sig mer betydande nettotillskott av sympatisörer från de andra partierna. Detta gäller dock inte i förhållande till socialdemokraterna där flödena mellan partierna under senare år lett till ett klart positivt nettoresultat för Liberalerna. Inte heller bland de grupper som vid förra valet var för unga för att rösta eller inte alls röstade har Liberalerna varit särskilt framgångsrika, åtminstone inte i jämförelse med flera av de andra partierna.

Ett annat problem skulle möjligen den så påtagliga "opinionsnärheten" till Socialdemokraterna kunna vara. Det sistnämnda partiet är sålunda det klart viktigaste andrahandsalternativet för de liberala sympatisörerna, något som på sikt skulle kunna leda till att det senaste årets tendens till rörelse från Socialdemokraterna till Liberalerna

kan vändas i sin motsats. Till slut kan även noteras att partiet, trots sin allmänt taget rätt goda demografiska balans, ändå dras med en viss överrepresentation av pensionärer.

Ålands framtid är på starkt uppåtgående i opinionen

Av undersökningen framgår att Åland framtid sedan valet 2003 gått fram i opinionen med drygt sju procentenheter och därmed ser ut att ha ökat sin andel av de åländska partisympatierna från 6,5 procent till omkring 14 procent. Det här betyder att man under de senaste tre åren mer än fördubblat sitt opinionsstöd och att man, om det hade varit val i september i år, också skulle ha gått från två till fyra mandat i Lagtinget.

Sedan slutet av 1970-talet (alltså sedan den moderna partistrukturen på allvar etablerat sig på Åland) finns bara ett enda exempel på motsvarande framgång för ett sittande Lagtingsparti, nämligen Socialdemokraternas uppgång i det senaste valet. Även i detta fall fördubblades antalet lagtingsmandat, och uppgången i procentenheter var nästan exakt den samma som för Ålands framtid i denna undersökning. Ålands framtids uppgång är dock i ett avseende ännu mer markant. Medan Socialdemokraterna under den fyraåriga valperioden ökade sitt väljarunderlag med 60 procent, så har Ålands framtid under den senaste treårsperioden vuxit med nästan 110 procent.

Partiets framgångar bygger på förmågan att i högre grad än de andra partierna behålla sympatisörerna från det senaste valet i kombination med en betydande nettotillströmning av anhängare från samtliga övriga partier, då inte minst från Centerpartiet, Ålands framstegsgrupp och Frisinnad samverkan. Partiet har även lyckats bra med att dra till sig nya anhängare bland den breda gruppen bestående av tidigare osäkra väljare, i förra valet ej röstberättigade, "soffliggare" etc.

Ålands framtids problem är framför allt den sneda könsfördelningen, men även den geografiska fördelningen av sympatisörerna. Partiets anhängare består nämligen i dagsläget till över 70 procent av män. Mindre än vart tredje sympatisör är alltså kvinna. Beträffande partiets geografiska bas är fasta Ålands landsbygd klart överrepresenterat med motsvarande försvagade position i Mariehamn och skärgården.

Ett Centerparti i motvind

Från att tidigare ha varit Ålands största parti, till att i förra valet bli ett av de två största partierna, har Centern nu backat till positionen som Ålands näststörsta parti. Undersökningsresultatet ger en nedgång med drygt 4 procentenheter från valets 24 till nu ca 20 procent av valmanskåren. Detta motsvarar en nedgång i sympatisörsunderlaget med över 17 procent, något som också skulle leda till att partiet tappar ett av sina nu sju Lagtingsmandat. Partiets nedgång beror framför allt på att man varit dåligt på att behålla sina väljare från senaste val (där nettoutbytet i förhållande till inte minst Ålands framtid varit klart negativt) samtidigt som man inte lyckats särskilt bra med att dra till sig nya anhängare från de andra partierna.

Centerpartiet har av tradition varit starkt mansdominerat. Partiet verkar dock under senare år ha utvecklat en bättre kvinnorepresentation bland sina sympatisörer, och har nu en jämfört med tidigare perioder rätt god balans mellan könen. Åldersstrukturen är emellertid fortfarande ett problem med en klar överrepresentation bland de övre åldersgrupperna. Regionalt ligger tyngdpunkten fortsättningsvis rätt starkt förankrad på fasta Ålands landbygd med åtföljande svaga position i Mariehamn.

De Obundna tappar stöd

En av undersökningens större förlorare är Obunden samling. Om ett val hade hållits hösten 2006 skulle partiet ha minskat i förhållande till 2003 års val från 9,4 till 6,5 procent av valmanskåren. Räknat i procentenheter kan detta tyckas som en förhållandevis liten tillbakagång, faktiskt mindre än för Centern. Liksom Centern skulle man också förlora ett mandat i Lagtinget. Men om man ser till nedgången i partiets underlag så är motgången betydligt större än Centerns. Resultatet innebär nämligen att de Obundnas anhängarskara minskar med nästan en tredjedel.

Partiets nedgång i denna mätning jämfört med sitt senaste valresultat förklaras i första hand av att man förlorat rätt så stort i den grupp som man fick sina röster från i senaste valet. Man har även i betydande utsträckning tappat röster till gruppen av osäkra, de som inte tänker rösta och blankröstare samt de som säger sig vilja rösta på "annat parti". Det enda parti som de Obundna efter valet 2003 haft ett positivt flödesnetto på är Centerpartiet.

Till de Obundnas potentiellt starka sidor hör bl a det faktum att de är rätt flitigt förekommande bland de andra partisympatisörsgruppernas andrahandsval och att man har den bäst balanserade åldersprofilen bland samtliga av dagens Lagtingspartier. Inget annat parti har heller en så stark ungdomsrepresentation som detta parti.

Socialdemokraterna försvarar sin position - men i svag motvind

Enligt undersökningen ligger Socialdemokraterna relativt stilla i opinionen och kan därmed i stort försvara sitt goda resultat från det senaste valet. Man backar dock något, från 19,0 till 18,0 procent. Det bör dock här observeras att nedgången i förhållande till valresultatet ligger inom undersökningens felmarginal.

Partiets förluster har främst gått till Liberalerna, men i viss utsträckning även Ålands framtid. Detta har inte fullt ut kunnat kompenseras av de inbrytningar som man gjort i gruppen med tidigare ej röstberättigade, de som inte vet vilket parti man skulle rösta på m.m. Socialdemokraternas största problem torde dock vara den svaga mansrepresentationen, där man är något av en spegelbild till Åland framtids svaga kvinnorepresentation. En annan potentiellt negativ faktor är att en så stor del av sympatisörernas andrahandsröster går till Liberalerna. Det är därför inte uteslutet att den

i denna undersökning registrerade överströmningen av sympatisörer till detta parti på sikt skulle kunna bli ännu mer påtaglig

Svag medvind i opinionen för Frisinnad samverkan

Frisinnad samverkan uppvisar en svagt stigande tendens, med en uppgång från 13,6 till 14,2 i opinionen. Det bör dock observeras att uppgången ligger inom undersökningens felmarginal.

De Frisinnade har varit bra på att behålla sina väljare från förra valet. Partiet har sålunda en nästan lika stor andel av sina väljare från 2003 kvar bland sina sympatisörer som undersökningens framgångsparti Ålands framtid. Orsaken till de Frisinnades goda utfall är även det faktum att man kunnat kompensera för en rätt så påtagligt förlust av anhängare till Ålands framtid genom nya inbrytningar i framför allt gruppen av tidigare obestämda, icke-röstare etc, men också från de Obundna. Partiets största problem torde vara den regionala obalansen med dålig representation utanför staden.

Åland framstegsgrupp försvinner ur Lagtinget

Ålands framstegsgrupp kom vid valet 1999 in i Lagtinget med 4,8 procent av rösterna. I senaste val sjönk dess röstandel till 3,4 procent. Resultatet från denna enkätundersökning pekar entydigt mot en fortsatt kräftgång i väljaropinionen. Partiet skulle nämligen enligt undersökningen krympa med ytterligare 2,1 procentenheter till bara 1,3 procent av väljarkåren. Det här betyder att drygt 60 procent av partiets röstunderlag i valet 2003 försvunnit och att man inte längre kan behålla det lagtingsmandat som man haft sedan valet 1999.

Referenser

ÅSUB (1997): *Ålänningarnas partisympatier i november 1997*. Rapport 1997:8, Mariehamn.

ÅSUB (1998): *Ålänningarnas partisympatier hösten 1998*. Rapport 1998:6, Mariehamn.

ÅSUB (1999): *Ålänningarnas partisympatier i augusti 1999*. Rapport 1999:9, Mariehamn.

ÅSUB (2003): *Lagtings- och kommunalvalet 19.10.2003*. Statistik 2003:10, Mariehamn.

ÅSUB (2004): *Valdeltagandet 2003*. Statistik 2004:1, Mariehamn.

Bilagor

Bilaga I

PARTISYMPATIUNDERSÖKNING

Skicka in dina svar senast fredagen den 1 september 2006!

Några frågor om Dig själv

1. I vilken kommun bor Du?

2. Kön?

☐

Kvinna

☐

Man

3. Födelseår?

Några frågor om Dina partisympatier

4. Vilket parti skulle Du rösta på om det var lagtingsval idag?

Endast ett kryss!

- ☐ Frisinnad Samverkan
- ☐ Liberalerna på Åland
- ☐ Obunden samling
- ☐ Ålands framstegsgrupp
- ☐ Ålands framtid
- ☐ Ålands socialdemokrater
- ☐ Åländsk Center
- ☐ Annat eventuellt parti
- ☐ Skulle inte rösta
- ☐ Skulle rösta blankt
- ☐ Vet ej

5. Vilket parti skulle Du rösta på i andra hand om det var lagtingsval idag?

Endast ett kryss!

- ☐ Frisinnad Samverkan
- ☐ Liberalerna på Åland
- ☐ Obunden samling
- ☐ Ålands framstegsgrupp
- ☐ Ålands framtid
- ☐ Ålands socialdemokrater
- ☐ Åländsk Center
- ☐ Annat eventuellt parti
- ☐ Har inget andrahandsalternativ

6. Vilket parti röstade Du på i lagtingsvalet 2003?

- ☐ Frisinnad Samverkan
- ☐ Liberalerna på Åland
- ☐ Obunden samling
- ☐ Ålands framstegsgrupp
- ☐ Ålands framtid
- ☐ Ålands socialdemokrater
- ☐ Åländsk Center
- ☐ Röstade inte
- ☐ Röstade blankt
- ☐ Saknade rösträtt
- ☐ Kommer inte ihåg

Tack så mycket för Ditt svar!

Bilaga II

Befolkningsstrukturviktning på basen av deltagandet i lagtingsvalet 2003

Röstnings- beteende	Kön	Hemregion	Ålder år 2003									
			För unga	18-21	22-25	26-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Röstade	Kvinnor	Mariehamn		0,82	0,80	1,69	1,11	1,49	0,67	0,68	0,91	1,89
Röstade	Kvinnor	Landskommuner		2,58	1,87	0,90	0,85	0,79	0,67	0,75	0,74	1,07
Röstade	Män	Mariehamn		2,14	3,73	4,36	1,05	0,64	0,87	0,74	0,59	0,50
Röstade	Män	Landskommuner		1,89	1,65	0,94	1,19	0,81	0,76	0,80	1,45	4,45
Röstade inte	Kvinnor	Mariehamn	1,32	0,65	5,41	1,41	1,26	1,11	0,76	1,78	3,57	7,38
Röstade inte	Kvinnor	Landskommuner	1,76	1,32	1,28	1,91	0,82	0,57	1,59	2,60	0,94	4,66
Röstade inte	Män	Mariehamn	2,17	1,54	3,13	1,08	4,87	1,50	0,90	0,94	0,56	2,27
Röstade inte	Män	Landskommuner	1,27	2,85	6,12	1,75	0,87	1,20	1,18	0,63	0,74	1,99